

סידורו כי נר מצוה ותורה אור של שבת

שורש השני זה שמו . נאה לו שלום בי תה .

יבאר זו ענין שתי הנרות שלנו מדליקין בעש"ק . להניין כל חוקן אופני עניניהם . וכוונתיהם שילך לפי כהם . בעמידתן ובעריכתן . ומחזכו יתנחל עוד כמה ענינים . ובו ב' ענינים :

ענף א' ידבר לבאר ששתי פעולות פועלין הנרות . א' שעל ידיהם נעשה שלום בפמליא של מעלה ושל מטה . והשני שעל ידיהם נתגשר ונפתלך ה"א והרע מבתינו . וכתבו יתבאר קצת ענין נשילת ידים שחרית . וכו' ס"ו עלים :

עלה א פקח עיניך וראה את דברינו מה שזכרנו בשורש הקודם בחיוב חיקון האדם את מעשה נפשו ונפשו כדי לזכות להחמק על נפשו אור פנימיות קדושת השבת . עשה עשה בלשונו לפרש ענין עשיות מעשיות המצויות שמוזכרין וסולקין בליל שבתות היינו הדלקת הנרות של שבת קודש . וקדוש היום על היין . ודברי השינוי והשבתות שלנו אומרים בעת הקדוש . ובארי השירות וחמירות שלנו מזמין לכבוד ה' בלילה הזה . ובחסד המקום בדרך הוא יתבאר ויתפרשו כולם לשם מה בזה חליתו מצות האלו . הכל כסודו כ"ל על מקומו בשורש השבת מיום שבת ייחד לו . ובכללות כולם היה בליל חיקון העולמות השלימים דוגמת נפש ונפש האדם המתחנך . והוא ענין המחקק הדינים אשר לריב להמשיך בלילה הזה בחי' הדינים הנמלאים בכל הלילות של חול ע"ד מאמר הכתוב שבת חושך ויחי לילה זו חמנוש כל חיטו ישר . ובליל שבת ע"י הארת אור הגדול המאיר ובה מאין סוף ב"ה וב"ש בנקל לנו ע"י מעשיו ומחשבותיו המצויות ובכח השירה שצפנו להיות כולם נעקדים ומתקדים בזויע עליהם את האור האלו . כי אף בליל שבת צריכין להמחקק הדינים כמ"ש (בפס"ח שער שיעור ליל שבת פרק ב') בענין כוונה הקדוש שהוא לערך המחקק הדינים . ונביא לשונו א"ה (בשורש השלישי ענף ב') וכן הוא בזה"ק ויקהל (ר"ה ע"א ח"ל שם) ולי חייא הא חנין דלא יפוק דר נש יחידלי לא בלילה רביעא דשבתא ולא בלילה דשבתא ענף ב' נש לאסתמרא ואל אמרן בלילה דשבתא נסירין בני נש אמרן מקרבינן דעמלא וכן בעין ללילה על נסורא . ת"ח הכי הוא ודאי כו' . עד בלילה דשבתא כיון דכלתון מתבדרן לאעלא בנזקא דעפרא דלא יכלין לשלמא בעי דר נש יחידלי לאסתמרא . וכו' אמר"ג דלא יכלין לשלמא אחזיין לזמין ובעי לאסתמרא וכו' ע"כ . וזה מרומם בילקוט (בחקיית רמ"ז חרע"ב) והשכחתי חיה רעה רבי יהודה אומר מעבירה מן העולם . ר' שמעון אומר משביחה שלא חזק . א"ה שמעון חזיתי שבתו של הקב"ה כשלין מויקין . לו כשים מויקין ואין מויקין . הוי אומר כשים מויקין ואין מויקין . וכן הוא אומר מזמור שיר ליום השבת למשבים מויקין שלא יזיקו ע"כ . הכי לפיכך שיש בחי' הדינים בשלום אף בליל שבת ולכן צריך לשמור את עצמו מן העכברים עכברא דדברא הרואה לזיק לאדם ואך הקב"ה משביתן שלא יזיקו וכל הדינים מתקנים בנקל . והכל על ידי שדבריו ומלולו בלילה הזה ובכח האור הגדול המופיע בלילה ויום של שבת :

ב וזה רמז במזמור שיר ליום השבת שלנו אומרים חיקק בהכנסת השבת . והוא הנקרא קבלת שבת כידוע שמעשה שאומרים מזמור הזה אסור בעשיית שום מלאכה אף אם עוד היום גדול כמ"ש בש"ע (א"ח רס"ג ס"א) כי אנו מזמרים ומספרין בשבת הגדול של שבת ואומרים מזמור שיר ליום השבת ס"י הוא השבת הכולל את כל יום השבת . שכללות שבו הוא המעלה שבו בו להודות לה' . שבו נראה ויפה להיות השבת לה' ולומר ולהודות בו כולו לה' אל עליון . כמ"ש (בזה"ק ויקהל) והביאנו דבריו לשל בשורש הראשון (ענף ג' עלה א') ח"ל אסור לאשתדל לא במילי חשבתינו וכו' . ועל דא בעי דר נש לאשתדל בלילות ובשירין ובחשבתינו דמאריכו וכו' עד כאן . אכן הפרט ומחלק יום השבת מליל השבת . וזה להגיד בנזקא חסדך ואמונתך בלילות . כי סודו של נזקא יום השבת וכל יום השבת כולו הוא להגיד חסדך להיות ממשיכין עליהן החסדים הגדולים אשר מהגבירין באורן והולכין ממעלה אל מעלה כידוע . וא"ה יתפרש בדברינו להלן מעלה כל אחד במקומו בחיבורו זה וכולם הם אור החסדים המצויות וזה מעלה של יום השבת . כמ"ש בזה"ק חרומה (ק"פ ע"ב) ח"ל כד הכיר ימאח בימאח דשבתא בליקו דהדוד סליק בכלהו עלמין בנייתא בחדוה דקין השמים מספרים אלא דהידין ונליין כו' . ומתחננין בספירו ונבליע עלאה להאי כבוד וכו' . יומא יומא ודרגא לדרגא לאסתכללא דא דא ולאסתמרא דא דא דא מהכא סמיר דמנני ועלאה וכו' והאריך גם ענין ע"ש וגם מעלה ליל השבת שלא בלילה הכלל הזה כמאמר המעלה אף ואמונתך בלילות שאמונתך חזקה ואנו מאמינים בה' אלהי ישראל שדרכו ודרכו להמשיך הדין מעליו בלילה הזה ולהסכו לרחמים גמורים בכח אור זיו ומפיק נגה המאיר מקדושתו יתב' . ובה לא יצרך להוציא הפסוק הלו משפספת החמלה כחמור שדבר כיום השבת ולפרשו על הגאולה העתיד לבא כאשר פסוקה דש"י וסופספת (ברכות י"ב ע"א) פ"ה שזכרנו לפרש בנזקא חסדך באור הגאולה שמונה לאור הכקר ואמונתך בלילות בדיקין הדומה ללילה עטור בזה"ק להם חלוקת היום מהלילה . ולפי דרכנו הכל מדבר בהשבת של שבת ושבתו בכלל שבו בו להודות לה' . וזכי מתחלקת העשים שבו דיינו בנזקא דדרגות החסדים ולעולם ממעלה ממעלה באור האחד הגדול המאיר בו כחכר בשם אה"ק . ובלילה דדרגת אמונה החכר להאמין בו כי טוב ה' שממחיו נגדנו כל בחינת הדינים להיותן כוללן ברחמים . וכל העשיות שכלילה הזה כלם מורים על מיתוק הדין כמו שנבאר אחת לחתם ; **ג ועתה** אנו מתחילין לדבר בשורש הזה במצות הדלקת נרות שבת מה הן משמעות ואך להמנהג בן לכוונתו של

יודרוו שר שבת

צריך נחמן בעריכתו ובהדלקתו. והנה מלינו בדברי רז"ל (שבת כ"ג ע"ב) נר חנוכה ונר שבת נר שבת קודש פסוק שלום ביתו. עוד אמרו (ס"כ ע"ב) אמר רב נחמן הדלקת נר שבת חובה. (והאור ח"ח סי' רס"ג) כחב ח"ל ויש שמאמינים לעשות שתי פתילות ח' כנגד שמור וח' כנגד זכור וכתב הב"י ע"ז כ"כ הכלבו סי' כ"ד בתוספת המלח כל מלי דשבת פסים כגשים מזמור פיר ליום השבת לחם מצה ולכן אנו מדליקין שתי נרות ע"כ. ונלנו לשם זה דבריהם ולבאר חובן אופי עניניהם מה שרמזו חז"ל בלשונם הנח לאון חובב וא"ר שיש להם סרך וכוונה אחת עם דברי הכמי האמת והוא. כי הנה ידוע אשר מדת היסוד שמו שלום כמאמר הכוזב הנינו נוח לו אם בריטי שלום. והוא עבור שבו נעשה שלום בשמאלו של מעלה מתחת שהוא הוא המקבל כל בחי' הגבורות והחסדים מכל הדורות ובו נמתקים הגבורות בחסדים. ועל שם זה רומז על מדה זו שם הקדוש שד"י על שם שאמר לטובו די כלו' די לנרותיהם עבור שהגבורות נמתקים בו. ולזה בילה היה שאנו עושין כל שיטתה הילה הזה מכל הילות של חול להסיר הדיונים הנמלאים מכל הילות ולהמתין הגבורות דקדושה ליתרון כללין ברחמים. אנו מחפלין ואומרים ופרום עלינו סוכה שלמים שיפרום גם עלינו את השלום השלום פסוקה נעשה שלום גם בשמאלו של משה על ידי מה שהגבורות יהיו נמתקים בחסדים עלינו :

ד ולבאר עוד הלשון של פריסת סוכה שלום ולא אשר לחם עלינו את השלום או בדרגת בשלום ומה הוא לשון פריסת. ויזכר בנאורו. כי הנה בעת הרחמים ונחיתם השלום עלינו נעשה ה' אליהם עלינו ברחמים הגדולים כדוגמת האם החופפת על בנה הרך לאמו. בלבושים ובגדים לבבות ולהניח עליו מקור ומחס ומחסר לגדול רחמה על בנה. כן ה' אליהם יגן עלינו ומפריס כנפיו עלינו ובאברתו יסך עלינו לחסות חחס לל כנפיו. והכל כדי לשמרו ולהלילו מפח יקום ומדבר הוות. כמאמר הקרא כנשר ישר קנו על גזליו ויחפו. ואמר יפרס כנפיו יקחו ישיאיו על אברתו. והוא דוגמת האברה שאמר הקרא למען ישר דוראיו ויחפו. כסוכות וסוכותי אהם בני ישראל ואלהו אברהם מארץ מלרים. והוא ענין כבוד שהקדוש במדבר לכל יום שבת ושבת והלילות מכל רע כמ"ס (בספור ובש"ע ח"ח סי' תרכ"ה) לכן לעמוד נאמר (ישעיה ד') וסוכה תהיה ללל יוחם מחבר ולמחסה ולמסתר מזרם ומחסר. והוא כינוי לבחי' הרעות המתנגשות לבא לשלם וגלרין לפריסת הסוכה. ועל כן אנו מחפלין בעת הכנסת שבת לפרום עלינו את סוכת שלום שהשלום הנעשה עתה בין המדות נמתקים וכללים כולסיד הגבורות בחסדים. יהיה נעשה עתה עלינו לל כנפי פריסת הסוכה שיהיה נדרש עלינו לל כנפי השכינה כדוגמת האם המרחפת על בניה וחופפת עליהם להגין עליהם מכל דר. כמאמר בזה"ק (ויקרא ר"ה ע"ה) סוף סוף נסיון אשמתך בזהו לילא לעמא הוולא וסוכה שלום פריסת על עתה דכא מתיק בכל אשר דוכת שולא אשמתך בזהו לא אשמתך תמן ע"כ :

ה והרגנה והפריסת הסוכה שלום עלינו להליל אוננו מכל רע ומחסר אחרת ומדיין תקיפון ע"י מה שהקב"ה מסחיר אוננו בסתר עליון ובכל שדי נחלון. רמז הקב"ה למשה רבינו ע"ה בהשבורה של חז"ס אשר חז"ס נמר שחיה עתה בכל עת לרשע להלילם ולהניח עליהם בפריסת עין כבדיו ולכן בהשתי פעמים חז"ס מיומן השם שד"י דהינו כשיתמלא חז"ס בחלי וידיון וח' בחלי הי"ן ע"כ כ' כללים עולה משמרים שד"י מספר השם עם שם שדי שיאמר ע"י פריסת השלום די לנרותינו להליל אוננו מכל רע ויפסו מדרך ח"ף ורכבה מיתמין. ושלומת חרלה והכל ע"י מה שגלין שמת מעיין. ומסחיר אוננו בסתר עליון ובכל שדי שרומז על דרגת ומדת היסוד אשר שמו שלום כמבאר למעלה :

ו והנה ידוע מדברי הזה"ק בכמה מקומות אשר בעובדא ומלולא חליא מלתא. וכל מה שאנו צריכין לעשות לעורר נמלה חינוי מחפורר כי אם ע"י בחינת דבור ומעשה אחר כוונת הלל. לכן אהנו עתה שרלוננו להחפורר שיפרם עלינו סוכת השלום ג"כ הקנו לנו הכמינו ז"ל בחי' דבור ומעשה. והדבור הוא מה שאנו מחפלין ופרום עלינו כנוכר. והמעשה הנה הוא נעשה על ידי הדלקת נרות מכל שבת והנרות הללו אנו מדליקין לרמו על שתי פעמים נר שהוא מספר ח"ק ומספר הזה רומז לשם שדי כמ"ס (בחים) חגיגה י"ב ע"ה כי כשד"י ים ג' אוחיות ש"ן דל"ה יו"ד. הסיר אוחיות השורם שהוא שדי וישר ין ל"ה וי"ד ג' ח"ק ע"ה. ואנו מדליקין את הנרות כל מלה האלו לעורר על ידן להיות אור יאיר לנו מבחי' השם שד"י שגורמו בהנרות שהקב"ה יאמר די לנרותיו ויפרום עלינו סוכה שלומי מבחי' התקפת הגבורה הנעשה בשמאלו במדת היסוד ששם שד"י רמז עליה ושמו שלום. ועל ידי זאת העלאת הנרות יתעורר להאיר אור גדול למעלה שיהיה נעשה ההתקפה האת בשלימות גדול וישיא נעשה שלום בשמאלו של מעלה בהתכלות הגבורות בחסדים וכן למשה עלינו בפריסת שלומי וכן בשלומי הסוכ. ודבריו אלה מרחיבים (בזה"ק בראשית מ"ה ע"ה) חז"ל ח"ה בשערה דישאלא מברין וממנין להא' סוכה בלום כדין קדושה עלאה נחאח ופריסת גיפסא עליהו דישאלא ומכאן לון כמאמר על בנין וכל זמן בישין אשכנשו מעלמא ויחבי ישראל תחומ קדושה דמריהו וכדין דא סוכה שלום כו' נר של שבת נשתי עמא איתדינת לאדלקא ורוא דמלא הוי סוכה שלום מערומית דעלמא הוא וכו' ע"כ. הרי מבואר שם ענין הפריסת סוכה שלום וברי שגר שבת רומז לזה. ובדברינו בזמן היסוד ח"ף שגרות שבת רומזין לזה הבחי' השלום כמזכר :

ז וישן עבור שד"י הפעלה הנעשה בהנרות גורם להארת שם הקדוש שדי. והשם שדי הוא הפועל בקרב הארץ להיות כל הסערה אחרת ואחיות החלומים ונדלין ונפרצין ומסחלין ונורחין מפנה בחינוי וזו לא יקרב באהלינו כמ"ס (בכוונת האר' ז"ל) במלות המזומה שנועקין שם היה הוא שומר דלשות ישראל. וז"ל נכתב בזה

צחוק על החזרה כדי לשמור מלבוש הרע בפתחים כש"כ דכ"ט כלא בהנחה שגם חסידות פס מה שרמזו בהן שם שד"י הזה, ודלי בהלקטן ובהארטן מתגרשין ומסתלקין ובורחין כל קליפות החלונים והרע והס"ח אשר בבחינו ההעליון ודלגה ימי החול. שדרך הרע להיות שורה במקום העליון היסוד הקדושה אשר נאמר בה עו ומדוה במקומו. ובהארטן מאירין את הבית באורה של שמחה ומדות שבת ושולו והשקט בבחינו. ובשבת מחזירה ריב ומלה ואם המהלוקה. והבערת אש של מלכות הנרות נעשה אש אכלה אש של הילוף והכעס והמחלוקה. ויתקיים בנו לא תבערו אש בכל מושבותיכם. שכל מושבות הבית שלנו לא יבער שמה אש זרם בבחינו הילוף הרע :

ח. חז"ל (שבת כ' ע"א) בכל מושבותיהם אי אלה מצטיר אבל אלה מצטיר במדורת בית המוקד. פ"י
ע"י מדורות האש של הנרות החשובה לפני המקדש ב"ה כמדורת בית המוקד של קרבתו המזכה אלה
מצטיר ומכלה האש של מושבותיהם. וכן מאירין להרבות שמחה וחידוה ואור שלום ביהו"ו. תיקון הכית הזה הוא
ענין תיקון גוף החרס שבאחרו (בשורש הקודם עקף ג') כדי שיוכל הקדושה עליונה לשרות בו. חף כאל לריך
הוא אל תיקון ביהו"ו להיות לא תביא תועבה אל ביהך כדי שיוכל אור השבט לשרות בו. וענין זה מרומז בזה"ק
(שבלח מ"י ע"א) וז"ל ואל דא קראת לשבת עננ דיומין ליה לפתורא מתקנא כדקא יאור דיומין ליה לביאת
שתקא כדקא יאור וכו' ויותר מפורט בחקניו וזהו (תיקון עשרין וארבעה) וז"ל ובאהוהו ביהו"ו דקא אשתק
דירה דא מתקנא כו'. מנרמא בדרום ושלתן בלפון ומטה ביה לטון לדרום. אמרין אלין מלאכין דקא נחמין עם
בכינתא לית דין אחר הדיוט אליהן אחר דרעוא ביה מן קדם ה' כו' ובביאתא דלאו אישין מתקנין כו' אופשיין
אמרין לאו איהו דא דירה דישאל דאמאר זה ושמרו בני ישראל את השבת לעשות השבת לדרום לדרום
בכיוו מלשון דירס - ורבותיו ז"ל (שבת ק"ט ע"ב) אמרו תניא רבי יוסי ברבי יהודה אומר שני מלאכי השבת
מלין לו ללדת שבת בבית הכנסת לביטוי אחד טוב ואחד רע. ובשבת לביטוי ומלא נר דלוק ושלתן ערוך
ומטה מוצנע מלאך טוב ואחר ימי רצון שחלה לשבת אחרת כך ומלאך רע עונה אמן בכל כרחו. ואם לאו
זכר. הוא (במור וש"ע ח"א סי' קס"ב) בלשונם. ויסדר שולתו וייעה המטות ויסקן כל עניני הכית כדי
שימלאנו ערוך ומסודר בבואו מבה"כ ע"ב. הכל מורה על תיקון הכית שהוכרנו למעלה - שהוא ענין גרישת
הס"ח והרע ממנה והכל ע"י הארת הנרות להאיר את הכית באורה של שמחה וענן שבת. ונמצא מבורר בדברינו
ששתי פטריות פועלין הארת ודלקת הנרות. ח' שמד הארתם יתברר ויסיר מן הכית הרע ויכ"א אשר צו
מעצבן ודאגת ימי החול ולהאיר את הכית באורה של שמחה להיות אור במושבותיהם להרבות שמחה וחידוה אור
ביהו"ו. והפעולה השניה הוא ענין פרוסת הארבע שלם הנעשה ע"י הנרות ושלוש יעשה בפעולתו של מעלה להיות
הגבורות נמתקים וכללים החסיד המקום ב"ה. ושלוש בפעולתו של מטה להגין עליה מכל לרעותיו ולשמריו
להסתייר חתם אל כנפיו להאיר פניו אהנו סלה להאיר עליה ממקור החיים והשלווה ;

רצוני פעולות האלו לנחיות בדברי רז"ל שהצבתי למעלה. וכל א' מהם מרמז על אלו שני הפעולות. כי הגהה מה
מאמר רבא פסיפא לי נר ביהו עדיף משום שלום ביהו. כיון דבדבריו לקריתו נר ביהו על שם האמור
דבדבריו שנעשה בשביל חיקון הבית להאכירה בצורה של קדושת שבת ואמר שעדיף משום שלום ביהו שהבית
עומד מרגיש בשלום על ידי בריחתו והתגרשותו הסתכל אחרת ממנו. וגם שלום דבני כפרס"ל שם שהנרות
מבחינן שלום בין אבי לאספו. והוא מורה על ב' האחרת האמור דבדבריו למעלה שהוא מלך הממלכה הדינים
שאלו במלכות של מלך ויהי נעשה בפעולה של מטה - בפרסם עליו סוכה שלום נעשה אחרות וחובית אהבת
ייעים זה לזה. כידוע אשר דרך הקדושה להתאחד זה עם זה ביהוד גמור והיו לאחדים ממע ע"ד מאמר רבנן
ז"ל (סנהדרין ע"א ע"ב במשנה) כינום לנדיקים הגהה להם והכזה לעולם. ולזה נכון מאמר רבי אבהו (שבת
סז) מלי ויתום משלום נפשי וז' הדלקת נר בשבת - כי כל ענין הדלקת הנרות הוא רק למען השלום שלום
ביתו ושלום נפשו והביט עליו מנח"ל סוכה שלום הכל כמבואר. לכן המורה החשובה הזאת של הנרות מאן
דמוסין להאיר באורן מוסיפין ליה שלום מכל דז ונסתלקו ונפתר ממנו ומציתו כל ב' הסתכל אחרת. והמורה
אורו בכל מקום מושבו וזוכה שיהיה לו בנים מאירין בצור המורה כמאמר רב הונא שם הרגיל בנר היוין לו
בנים תלמידי חכמים וכתפשה דרב הונא ורב חסדא (שם) דהוו חלפי אסתחא דרבי אבין נגרא ובי נשא דרב
שני וחזי דהוי רגיל בשניי טובא אמור נבני כררבי נפקי מהבא נפקי מבייה רב אידי דב אבין ור' חייה בר
אבין ורב שניי כדאייתא שם. וכן הוא (אברהם הקדוש בראשית שם) ואסתחא ציאי לבדא בחדוה לרבא ורעותא לאלדלקא
בזינא דשבת דהא יקראת עלאה הוא זה וכו' רב לגרמה למזכי לבנין קדישין דיחון בזינא דעלמא כדאורייתא
ובדחלמא ויסגנו שלמה בצרעא ויהיבתי לבצלאל אורכא דהיוין בנין קד בשניי לאזדכרה ביה :

וַיִּשְׁעוּ הַגּוֹי אֲחֵרֵי עַל מַה שֶּׁסִּמְּחוּוּ חֲכָמִים זֶה אֶל זֶה . דְּשִׁבְלִי הִלָּקָה הַגְּרוֹת יִיְהוּה לֹו בְּנִים ח"ח וְרַש"י זל"ה דַּחַק שֶׁ בְּפִירוּשׁוֹ שֶׁפִּי' מִשּׁוֹם דְּחִיב כִּי נִרְמָה וְתוֹרָה אֹר . ע"י נִרְמָה דִּשְׁנָה וְחִמּוּכָה בָּא אֹר הַתּוֹרָה . וּלְפִי מַסְקֵת הַגְּמָרָה שֶׁ מִשְׁמַע דְּקָא עַל נִרְמָה לִבְד . שְׁאֵמֵר שֶׁ דְּבִיטָהוּ דְּר' יִיְהוּה הוּא מֵאַחֲרֵה וּמִדִּלְקָה לֵה וְכו' עַד וּבִגְלַד שְׁלָא יִקְדִּים וְלֹא יֵאֲחָז וְהָא וְדָא דְּקָא עַל נִרְמָה לִבְד וְרַש"י גּוֹפִים פִּי' עַל דְּהוּ רִגִּיל בְּשִׁרְגָא . בְּשִׁרְגָא דִּשְׁנָה ע"ש וְעוֹד יֵשׁ לִפְעִיר אִם הוֹכַח רַב הוֹנֵא הוּא מִזֶּה הַפְּסוּק . לִימָא דְּהוּא בַעֲמֻזָּה יִזְכֶּה לְאוֹר הַתּוֹרָה כִּי מִחֲמַת שְׁהוּא עוֹסֵק בְּנִרְמָה יִזְכֶּה לְתוֹרָה אֹר וּמִיָּן לֹו שִׁיְהִי לֹו בְּנִים ח"ח . אָבִין לִלְל דְּנִרְמָהוּ כְּהֵאֲמִירִים לְמַעַלָּה יֵשׁ בִּזְהָ מַעַס יִפֶּה לְכוּמָחַן אֲהַדְדִּי . כִּי הִנֵּה כְּתִב בְּסִפְרֵה הַקְּדוֹם בְּרִיחַל וְח"ח מְלִי

סידורו של שבת

שלי שד"י הוא ח"ק כי מש"ן יאל י"ן ומדל"ג ל"ח ומי"ד ו"ד הרי ח"ק והם אחרים שזכר ונקבה כי בזכר יש רמ"ח אברים ונקבה רנ"ב הרי ח"ק והכתוב אומר אני אל שדי פרה ורבה ע"כ. הרי שחלה ענין הפרה ורבה לשם שד"י הנכתב מקודם. ואף לנו נאמר דמה שמשיים אח"כ ומלכים מחלניך יאלו הכל קאי על למעלה אשר ע"י הארת השם שדי יזכה לבני מלכים כמ"ש רז"ל (גיטין ס"ב ע"א) וגם פרה ורבה ירמוז לזה כי ורבה ירמוז על רביותו במעלותו ואור חורקו ויריעתו כדרי הזורה. כי רבה הוא משכר אור ומשכר רז במשכר השנה. ולכן הזהיר ורגלו בנרות אלו ומכיון בהם למה שחלנו למעלה ושמורים למשכר ח"ק נגד מלוי שם שדי הנזכר הנס הוא זוכה לנרות אלו אל שדי פרה ורבה עד ומלכים מחלניך יאלו. ואפשר לזה כיון המשורר בזמירות השנים הרחוק הוא יבקר את עמו בשלום ויזכר לפרות בנים ובני בנים עוסקין בחומ"ל הנס לא הזכיר בדבריו שם ברכה אחרת רק בנים עוסקין בחורה. כי ע"י ברכה השלום הרומז לשם הקדוש שדי ע"י זכרון לבנים מאזין בחורה ושוסקין בחורה ובמזלז' ה' עבור מה שעל ישראל שלום כאמור:

אמנם גם מאמר רב נתחן אמר רב (שם) הדלקת נר שבת חובה. כיון על שתי הפעולות החכמים והוא כי חובה הוא גי' כ"א כמספר שם הקדוש איהו ששולה כ"א. ומורה על הפעולות הפרישות סוכת שלום הנרמז בשם איהו כזכר למעלה וגם רמז בלשון לנרץ שם הקדוש הזה ב"ש חובה לרמוז על הכניעת והתגברות הס"א הנקראת חובה כי היא נקראת השלום דמחגמין חובה. וכמאמר רז"ל (חולין ק"ה ע"א) מים אחרונים חובה כי המה בלא לגרש חלק הס"א השלום על הידים מחמת המלכ' ומלך המלכות, ואף הנרות אלו באים לגרש חלק הס"א מהבית והוא הפעולה הב' כאשר בחרנו ועבור ענין הזה כמה דעות מהפוסקים (בחושות) שם ובטור כ"י רס"ג) סוברין דאין לרדך לברך על הדלקת הנרות מדקרי ליה חובה ואמרינן שם מים אחרונים חובה ואין עושין ב"ה. ומשמע מידי דהוי חובה אין טעון ברכה. אך נדחו דבריהם מהלכה ולא קי"ל כותיהו: י כי חלק רב בניהם ולא דמי כלל אהדרי. שחובה זו של מים אחרונים אינו בא רק לגרש הס"א מן הידים והשלום ונמתינן להם חלקם בזה התעם מים כדי שיחפרדו מן הקדושה כבוד מדברי המקובלים. ובזהר פירוש (ק"ד ע"ב ח"א) לבתר דהכיל ב"ג האשריך למיכב חולקא דתמילא להאיה ספרא ומאן איהו מים אחרונים כ"י וע"ד דהוי אלוני חובה. חובה אינו ואפשר דחובה פריין וכו' וע"ד לא האשריך לברכה כלל דהא ברכה אלו איהו בהאי ספרא וכו' ע"כ. אבל לא כן הוא זה החובה של הדלקת הנרות בשבת. כי הנה עיקרן באו להאיר בלאין כדי שיעשה כדומתן למעלה ויחשורר על ידיהם שם שד"י הנרמז במשפן. ועל ידי שם הקדוש הזה שלום בפמילא של מעלה שהוא המחקר כל הגבורות והידיים שיהיו נכללים בחסדי המקום ב"ה. ויפריש גם עליו את סוכת שלום שיעשה שלום בפמילא של מטה ויאמר די לנרותיו להניח עליו להאיר מכל כרה וקוה מכל נגע ומחלה. וממילא ע"י הארת שם הקדוש הזה הנרמז בהנרות. מתפללין ומתגברין ובורחין כל מיני: ה"א והקליפות וזה רק כמו לפני נחשם מה שמרמז בחובה הזה גרושת הס"א. ושיקרו רמזו על השם הקדוש איהו שהוא פרישם השלום ולכן מברכין עליהם. וב"ש דכש"כ הוא ממה שמוצא בש"ע (א"ח סימן ר"ד ס"ח) לגבי ברכה ההניח על הנחת הגופניות שמה שאובל ובושה לרפואה לבד ואין בו שום הנאה של עשם להיות החיך נהנה מאכילתו אין לרדך נכדך. אבל את מתוך הוא לחיך ופועם בנפשו הנאת אכילה חג"א שפולכו רק לרפואה לרדך לברך. כן דוגמתו בברכת המזל לבני הנאת הנפש אף ובה לרפואה ולגורם את הרע. זה גם בא לקבלת הקדישה מברכין על חלק המזל הזה. ומכש"כ כאן שיעקר הוא הזוהר. הרפואה בא ממילא ולפני כלל בעלות ודלי שמברכין עליו. וחילוק הזה מרמז בחום' (שם) בחי' של ר"ח ומי שיש לו שכל רק בעיון וסבבא יבין את זאת אף הוא ממש ט"י האדם ולא נלחך בזה אחרי שהוא מוכן:

יא ועם דבריו אלה. יבין ג"כ בשם נכון על מה שאנו מברכין על נטילת ידים שחרית כמ"ס (בברכות ד' ע"ג) כי מבי ידיו לימא ברוך וכו'. וכן פסקו כל הפוסקים. ולכחורה גם שם יקשה כזה הלא עיקרו בא להעביר את הרוח רעה המורה על הידים כמ"ס (בשבת ק"ה ע"ב ובטור ש"ע א"ח ס"ד) דאמרינן שם גם הורין היא זו ומקדשת וכו'. ופירש"י הוא הרוח המורה על הידים לפני נטילה ומה שכתבנו נטילה זו מנטילת מים אחרונים שאין לרדך ברכה מחמת שהיא באה לגרישת הס"א ולמה לא נאמר גם כאן כן. אכן לפי דבריו יחזיק בשוב טעם כי גם בנטילה זו יש בו הכשר מזה ויכוונה לקבלת הקדושה עליו. והוא כמ"ס (הרשב"א י"א: ב"י) (שם) חז"ל לפי שבהר אנו נעשים כבדריה דחבי דחביס להדיס לבקריס רבה אמונתך לריכין אנו להודות לו וימנך על שגאנו לבטורו ולבכורו ולבכרן בשמו וכו' ושייך אנו לריכין והתקדש בקדושתו וליכול ידיו מן הכלי כהן שמקדש ידיו מן הכיור קודם עבודתו ע"כ. וכן הוא (בזוה"ק וישב קפ"ד ע"ב) 'ש פתח ארזן בקיין כפי וכו'. וכד נטיל ידיו כדקא חזי כדון אשקדש ואקרא קדוש וכו' עד וקב"ה בעי לרפאה לון לישראל ולמחויין קדישין דחבי וחקרי עליהם מים טהורים וכו' ע"כ. ועוד (במ"א שם סק"י) מביא בשם הכתבים שארץ לשמע הכהנים לקבל העהרה כמו שחולא לקבל דבר ויגביהם נגד הרשע. מכל אלה נשמע בלא זו בלבד נעשה הכהנים שמתגור הרוח רעה מהידיים. אלא אף שמקבלת הקדושה והטהרה כאדם שמקבל דבר לידו. ומכאן מוכחים אהנו לברך ולהזכיר שם ה' בפניו וראוין לקבלת קדושה של מעלה. מה שאין כן קודם הנטילה דאשור לכך בידיים משאכנות:

יב וזאת וטוד אחרת פנימיות מה אבאר לך בענין נטילת ידים שחרית. וכפי הידוע מפי כחמי חכמי אלה יא"ה נח עמך להטיב בזה. ולאמר כי נטילת ידים הוא מורה על חיבור ימור עשרה דברות הידועים:

יסבה עשרה מאמרות שבהן נכרה העולם כמאמר חז"ל בשמנה (אבות פרק ה') ועשרה אחריו חז"ל (בבבא מציעא פ"א) בעשרה דברים נכרה העולם כחכמה ובחכמה וברעם וכחם וכו' עד כחשד וברחמים ולקרב חותם אחד אל אחד לקשרם ולהדביקם זה עם זה. וליחדם לאחד אשר נאלצו מחמתו. כמאמר אליהו ואמרו הוא דקשר לנו ומיחד לנו. ובכתיחתיהם והתקשרותם זה עם זה עד אין סוף על ידיהם מתיחדין כל העולמות כולם בכלל ובפרט והנערים והקטנים עם בוראם ב"ה וכו'. ומיד הקב"ה מוריק ומעורר ומשפיע להם ברכה והיכלות וחיים ושלווה וכל מוצי כידו הכוונה והמלאה והסחורה. לנלא משלום לב לא אחד וא' כאשר יוכל שאת. אף שכל ברכה שורה כי אם על דבר שלום. ומיחבר כתיבתו ויחברו העולמות זה עם זה ויקשרו עם מאגלים בוראם ויורם אף עשאו. הויף משפיע ומריק להם ברכתו עד בלי די ואור קדושתו יתבדר. וע"כ בכל יום בבקר שמו התעוררות החסדים בשולם ומלך שלום ב"ה שמו ורצנו להעניק לנו מסוב ברכותיו ולהשפיע אותם כרוב חסדיו הגדולים המתעוררים אז. ומה העולם חסד מטהר. שכלילה אף מזהה בשלמות לפי שהיא עם שלמות הס"ח והדינים בשולם ובזרמנוש על חימו לקרב כאשר יתבאר לעיל (בבבא מציעא פ"א). ובבבא מליטמן ח"ו פירוד בין העולמות כיצוד ואי אפשר להם יקשר רוב טוב חסדי המקיים ב"ה. לכן חקנו חז"ל מנחם נעילה ידים ועיקר מנחם להנבנים כיצודו וכמנחם נעילי בשם הכתבים. והוא לרמו שגברה כמו כי השפעה דרגות המזכרים הגדולים בעשר אלבבות הידים כמאמר הקדש (יבטיב מ"ח) אף ידי יסדה ארץ וימיני שפחה שמים והוא כנוי לעשרה מאמרות ועשרה דברים שבהן נכרה העולם כמזכר. ומה גם שכאשר יחבר את ידיו זה עם זה לריק להבניה יד ימין על יד שמאל שיהיה ימנית קצת לשמאל שמאלו. והוא לרמו שיתגברו ויגברו כמו כן החפשה החסדים שבעשרה דרגות האלו הגדומים ביד ימין על הס' גבורות המרומים ביד שמאל כמ"ש בספר יצירה (ורטיב משה ב') י' פירותו בלי מה כחשם עשר אלבבות חסם כנגד חסם וכו' והם ה' חסדים כ"ה ה' גבורות ובתיבונן ובכתיבתן לריק להיות הימין למעלה קצת משמאלו וזוהי יתבונן החסדים בשולם. וישובו ויחידו על ידיהם כל העולמות כמנחם שלום. והכל כדי שיוכל לקבל רוב ברכה ושפע מזה אור העולמים ב"ה שצדקו בשביל זה כדי לקבל חסדו כמאמר הקדש שלום חסד יבנה. ולכן לריק להעבות מים ג"ס על כל יד. עובר הידוע שכל העולמות בכלל ובפרט הכל על ידי שם מ"ב והוא המעלה אותן למקור שורשם כיצוד ליודעים. ונגד זה הוא הערת מים ג"ס על כל יד כי ג"ס יד הוא מ"ב לעורר את השם הלא כדי שעי' יתעלו כל העולמות. ורז"ל רמוז זה בלשון הכרעה שחקנו לברך על נעילת ידים. ונעילה זו הוא פ' הגזרה ע"ד וינטלם וינטלם. להורוה כי כאשר מנחם אותן להנבים עשר אלבבות הידים וליחדם זה עם זה ועי' ויבנה ויחידו וינטלם כל העולמות הכל כאשר בחרת היצב למעלה:

יין ובוזה אחריה פי' דברי רז"ל (שבת י"ד ע"ב) בשעה שתיקו שלמה עירובין ונחילת ידים - יאלה צח קול ואחרי
בני אש חכם לבך וגו'. ולכאורה אינו מובן מה ענין חכמה נראה בחקנות ללו'. ולדיק או חסיד
היה לו לקרותו. ולפי דבריו יתכן מאמר רצוניו ז"ל על נכון כי עירובי הוא מורה ג"כ על החיידות כל
כל הנפדים להשקשר ולבא נר"ח היחיד שלא להיות פניוד ביניהם רק ליחדם לאחד. כמו סגנון נחילת ידים
הנזכר, ושלמה הוא שתיקו ערובין ונחילת ידים כלומר שתיקו ונחילת ידים שנתקשרו ונחילו כל הדרגות
עד למעלה לראש בדביו"ק כהו"ק (ויחי רכ"ג ע"א) אבל למעלה בלחון אקרון כהנחמה - דתיא
כחיו ותרב חכמה שלמה. בימי שלמה מלך קיימא סוהרל בשלמותא בימיו כלסין הוזהר ורייט דכחיו
מחכמה כל בני קדם ע"כ. והנה בודאי לא נכחה דברי בראשיז בימי שלמה שהא' הלכנה עומדת המיד על
מלוכה עד שימלא פנימה הלכנה. ולא יהיה זה ב"ס מיעוט דרכה מיד הודג' בחדשה. ועוד מה יתרון
לחכמה בזה עד שדוקא מחכמה רוב הכמות וזה להיות קיימא סוהרל בשלמותא בימיו כלסין הוזהר ורייט דכחיו
והרב חכמה שלמה. ולא יועיל לזה בחינה אחרת רק דוקא בחינת החכמה. ואף כהוונה על הלכנה העליונה
היא הדרגה התחשונה דלית לה מנהגה כלום רק מה שהיא מקבלת מלמעלה ממנה. והשפעת אורה מלמעלה
הוא על ידי יחוד האורות הספויים והאורות הקדושים כשהם מתיחדים צחם יחוד נמור ואין מפסיק בינה לבין
אניה ששמים אז כולם משפיעים באורן ויחסי עוהד ורוב דרכה אל בית מלכותו. וכאשר הוא בשלמות
מהם. משפעת חיבק לעולמות התחתונים ואז נתרבה שמה וחדוה בכל העולמות. אבל ח"ו לפעמים עוהדו
והתאחורו גורמין להיות העין מכה את הירח ומפסיק בינה לבין השמש. ואז ח"ו הסוככים אכסו נגהם ולא
יבאו אור מחמת אהיה וממילא כששם חוכך לכילא ויחכך גם לחתא. ומהו תנאמך כל בחינת הכחות השלמות
ויחסי שלמה המלך ע"ה ידיר ה'. הוא בזה בית עולמים שהא' מכון לבבנו ונעשה בחינת עולמות
נמור אל המדות האלו באורן הרב ויגדול הנשפע בהם מאור ח"ו סוף ב"ה אל כנסת ישראל ואז נקיים ישמחו
השמים ותכל הארץ. ונעשה שמהם וחדוה ורוב דרכה והשפעת בכל העולמות ומשם על ישראל. והיה גם כשלוש
ההתחון הזה רוב דרכה ושפע והיו יושבין כל ימי שלמה איש תחת תחת גפנו ואיש תחת תלאתו באין מחסור. ואין
כסף נחשב לכולם בימיו. וכל הארץ נכבשה לשניו. והיה מלך ושלטו על כל העולם ותכון מלכותו מאוד. והכל
עבור גדול היחוד שתיקו בימיו בשלמות גדול. ופי' יחוד בכל עשרה דרגות הקדושים ומקורבין ומקושרין אל מחזילים ב"ה
זכ"ש. ולכן בשעה שתיקו את כל זאת ב"ק יאלה ואחריה בני אש חכם לבך וגו'. כי תחת חכם מורה על ענין זה שהב"ק
יורה על מדת כתר עליון דרגא בראשונה. והמ' היא מדת המלכות דרגא התחשונה. והח' מורה על ח' דרגו' שביניהם.
להמירד אופן בשלימות היא החכמה הגדולה החשובה לאין קץ ועל שם זה יכרל לו חכם להיות הוא הממכר

כידורו שר שבת

חוקן הנרמזים בשם חכם נהיחד ביהוד. ולזה נרץ חכמה גדולה בלי שיעור לא ולמד מכל ימי טולס וכל הדורות שהיו לפני שלמה ומלכ' הדורות הבאין אחריו לא היו ימים לישראל כימי שלמה. והחוקן הגדול הזה לא היה מעולם בכל השנים קדמוניות שעברו עד שלמה. והכל עבור שכתב בו ויחכם מכל האדם וה' נתן חכמה לשלמה וזכה חכמתו הגדולה תיקן את כל זאת. והסתאחד כולם בשם ה' וע"כ נמיו היה הלכנה שהיה הדרכה הסתאחדות מהקבלת השפעה בשלמות גמור והיה קיימת כלשלמותא והכל משום דכתיב ותרכ חכמה שלמה כדברי הוזה"ק הנ"ל. וע"כ אגרו לו את חכם לבך. שתיקן את הבחי' חכם ע"י חכמתו הגדולה. מנחת חללים אשר נתן לו יתר מכל הדורות שהיו לפניו וסיביו לאחריו עד אשר בא יבוא משיח נדקטו בב"א. בו כתוב (נפשי ג') אז אהפוך אל העמים שפה ברורה לעבדו שכן אחד והוא מורה על האחדות באמסיות גמור ובשלמות גדול. וכל העולמות העליונים ותחתונים יתאחדו כולן כאחד והיה אור הלכנה כאור החמה. וכתיב (ישעיה ס) לא יבא עוד משך ויפסק לא יאסף והיה ה' אחד ושמו אחד שיתאחדו העשרה דרגות ביהוד גמור וכל העולמות אל בוראם ב"ה וב"ש. והכל בשלמות גמור שלא יתבטל עוד כשום חסד בעולם. ורבינו הרמב"ם זלה"ה רמז על זה ברה"ק אשר אליו בלחות לשון שבת (בהלכות מלכים פ' ט') ח"ל מן המשיח שיעמוד מרע דוד בעל חכמה יתקן את כל השלמה ההם לא אשר שיהיה חסיד או נרץ וכדומה אלא בעל חכמה. אפשר ירמוז לדברינו שהוא יתקן את בחי' ההכם הנזכר ע"י חכמתו ובשלמות גדול ויתר משלמה. כי תיקון שלמה היה יכול להסתכל. אבל תיקון משיח נדקטו לא יכול להסתכל כלאשר (ישעיה ס"ו) והוא כחשד כחש עליו באמת ותקעמיו יחד במקום גלמון. ועיניו תראנה ביקר ויו תפארת הדת פני מלך המשיח לו חיש יהיה אמן. נחזור לענינו אשר זו היא נפילת ידים שרומזין ביהוד ה' דרגות:

יד ולבן כשהיו ישראל צרפדיים לא היו מים לשמות להעם כי רפידים הוא רפיון ידים כאחמד חז"ל (במדרש ה' ע"ב) והוא רומז שלא חזרו על הפערה דרגות יחד ולגמול ולנשאת למקורם המכונה בשם נפילת ידים כדי שיוכלו לקבל מים ההשפעה הראויה להם. רק עשו רפיון לידים מלחבר אוזם אחת אל אחת והכונה אומר (ירמיה מ"ז) לא ימו אבות אל בנים מרפיון ידים והוא רומז על חסרון השפעה מעולם העליון אל עולמות התחתונים. המכונה בשם השפעה השייך מהאב אל הבן והמניין יבין. וע"כ לא היה להם מים המכונה נ"כ בשם ההשפעה הלא שורדין ממקום גבוה למקום נמוך. ולכן יוצא עמלק ויילחם עם ישראל צרפדיים ואחר כך כשהיו מרפידים כתיב וישעו מרפידים וימן שם ישראל נגד ההר שאמר רז"ל (ילקוט רמ"ז ע"ה) כאיש אחד בלב אחד. כי כאשר נתנו לבם לים מרפיון ידים הלא. ונתנו לבם להסתאחד כל המדות עליונים או נעשו נ"כ בוי אחד בארץ והסתאחדו כולם כא' בלב אחד וכאיש אחד נחשנו. כי זהו להסתאחד עם שורם נשמתם למקור שורם והיה ה' אחד ושמו אחד:

ענה לא וראה מעלות הגדולות והנפלאות ויחודים הקדושים התלויים בנפילת ידים. אשר על כן בלשון ענ"י ודאי התייב הגדול לבדך עליהן על חלק קבלת והתעוררות הקדושה הרומז בהן. אף שגם מרומם בהן הסתגשו ס"א וגם זה כש"כ הוא מהנחת הספואה בלשון בלגו:

בו ולפי' לא קשה קובי' רכבי' ירום והר"ם (הוצא בנ"י שם) על מה שאלו מצרכין והוא אין נרץ כלי לנפילת ידים שחרית. כי מה שאלו מצרכין בנפילת לאכילה בלבן הזה הוא על שם הכלי הנקרא חס"ל כי חיונו דוקא כלי. אבל כלל לא נרץ כלי והיה לו לבדך על דהית' ידים. ולדברינו ממורץ על כן נרץ עיקר הכרעה הוא על חלק המעלה ועיקר המעלה הוא רק ההכרעה שחנני' את ידיו ולכן אומרים כלשון הזה נפילת ידים שהוא לבן הכרעה ואחמנו מורים בזה חיוב הכרעה שהיא על הנפילה והנחת הידים הכל כאמור:

ענף ב' ידבר בביאור מה שיוכל האדם להמשיך קדושת ה' על נפשו ורוחו על ידי הגרות. ושיהדרבך ה"ר ש"ך עם קדושת הנשמה שבך. ואור גדול יראה מאור ששת ימי בראשית הגנוז לצדיקים ע' ידיהם וסמכו יתבאר כאין יוצא ה"ם שיעשה לו גמים בהתגלות רב לעין כל שלא בהתערב בתוך דרך המבע. (ובו י"ג עלים)

עלה א והנה טיף על כל מה שכתבנו למעלה בענין הדלקת הנרות. עוד כתבנו חכמי האמת בכוונתן. כי נר אחד הוא אף למד חלני ג' נר. ונר השני מורה על שלשה יחודים הידועים. הוי' חלני היה אלוהים הוי' אלוהים שמתכסר כולם נר. גם תיבת נר עלמו טעריקון נשם רוח כאשר מפורסם (בש"ס שער הלימוד) ונורין לנו בזה שעל ידי הדלקת הנר שבת חזרה שואר על נשפך ודוחך אור קדושות היחודים אלו. כי נר ג' אור גדול וגם הפך חסד כמבואר שם. והכל שע"י חזרה לראות אור גדול וחסידי המקום. ונשפך ודוחך ויתאחדו עם קדושת הנשמה אשר כך. כיודע שחמשה חלקי הנשמה שבתם היינו גם רוח נב"ה מים יחידים והנוף השני להם. המה מחלקים על פני חלקים כי הנוף נשם ורוח המה בנתי' יודעי טוב ורע כי תמיד הם יכולין להתהפך משוב לרע ומרע לשוב. וכשהנשם ורוח נגדר אחר הנשמה ח"י. ונשמה בנתי' כחל להם כמ"ס בזה"ק (לך לך ע"ב) בלשון נשם איהו אהערותא תחלה וסמיכא בנושא וכו'. לבתר אהתקנת והתעוררת כדשי' לאשרה עליה חלק הרוח כו' כד"ל עד יערה עליו רוח ממנו. לבתר דמתקנין חרווייהו וזמנין לקבל נשמה. דהא רוח אהעביד כדשי' לגבי נשמה לאשרה עליה והא' נשמה חוסי סמיכא עלאה על כולה ע"כ. ולא היה בנתי' רוח בני האדם העולה היא למעלה והכל נחקקים בנתי'

נר כמו שסיים שם הו"ה"ק. כיוונת דנהורא דבולגא דנהורא תחלה דלחיה לוכמא תדבקת בפתילה וכו' ותעבידת כרסייא לנהורא עלאה חוורא דשריא על ההוא נהורא לוכמא. לבתר כד מתקני חרווייהו תעבידת ההוא נהורא חוורא כרסייא לנהורא סמימא דלא תחמי ולא תחידע מה דשרי על ההוא נהורא חוורא וכדין נהורא שלים בסולא. וכדין אקרי קדוש כד"ל לקדושים אשר בדרך המה ע"כ. וכל בחי' זיכור ושמרת הנפש והנפח שלמו עושים הכל הוא להרים ולהגביה את גופנו נפשנו ורוחנו להעלותו למעלה להדבק עם חלקי האורות שלמעלה מהם שמה ח"י. והוא לא יבוא עוד כך עמא ויפול מלך אלף ודבא מימין אריך לא נפח. בחופן שלא יוכלו ההאגים והספ"ט והרע לשלוט בהם. אחרי שהם נאחזין בסגך בקרן ומקום גבוה כזה כי הנשמה הוא דוגמת ה' ראשונה שבשם הויה ב"ה מקום החירות והיוצא הגדול. ומירות מילת"ר ומכל בחי' הרע ולא חירא מפחד לילה. וכולם מהבחינים ובורחין ומחשיך עיניהם מראות באור הגדול ההוא. אבל ח"ו כשהנפש ורות הלא יורדים למטה יורדים עד לעפר. והוא גוף האדם אשר נתרצה בו יסוד העפר יותר מכל היסודות כמ"ה הרמב"ם (בפ"ד מהלכות יסודי התורה הלכה ד') ונגררין אחריה ואחר נפש הבהמיות שבאדם ועשה רוח הבהמיה היסודות היא למטה ואין למטה מגע כשהוא למטה ח"ו כל געגוע וכל מחלה יוכל לשלוט בו. והוא החושים וקולות הסובבים את השומע. ויוכל לשמור על גופו ונפשו ורוחו הסבירא דמאכלא והרע. אך רק בלאו השלטה שהם גוף נ"ר יש בהם אלו הנח"י כי הם בחי' וא"ו ה"א שבשם הגדול הויה. ועליהם נאמר לא תגלה ערוה להכניס אליהם ח"ו ברע להיות נקראים בשם אחד ערוה וכידוע לכל. ואולם לא כן בשלשה חלקי הנשמה האחרים שהם לעולם בקדושתן קיימי ואסור לשנויי בהו שיטתיה ח"ו שיהיו שרוים ברע וזר לא יקרב אליהם כי קודם הם. ועבור זה הורו לנו החמיני לבין בהירות של שבת אלו הכוונות של השלטה יחודים. ושהם נפש ורוח כמכר שיאר האור מהשלטה יחודים אל נפשו ורוחו. ונפשו ורוחו יתקשרו ויתדבקו אל בחי' נשמתו הרמוז בשם אליה שבשלטה יחודים אלו לעשות כדוגמת שלטת הנר. שמחידין נהורא לוכמא בנהורא חיורא. וישובר ויחיתו שיתקן בנהורא סמימא דלא תחידע. וכך באדם אחרת נפש ורוח ושניהם נשמה כבגדא היטב בזה"ק שסבאחי למעלה. עד וכדון איקרי קדוש. וממילא שורה עליה קדושת השבת על גופן. וישן עבור שבכות האלו רמוזים בחי' זכר ונקבה :

ב כי השמות הים בתיחודים מורים על בחי' הזכר. והשמות אדני ואלהים רומזים לבחי' נוקבא. גם נר הא' שרומז לבחי' ח"ל אדני"ג ב"כ המה שחי הבחי' ז"ן. וגם נפש ורוח הנפש רומז למוקבא ורוח לבחי' זכר. גם שחי הנרות שמספרם ח"ק הם אברים שבזכר ונקבה רמ"ח ורל"ב כמזכר למעלה. על כן חיוב מלות הנרות הוא על שניהם הנרות על הזכר והנקבה כמ"ה (בפע"ה שער תוספת שבת פרק ששי) ח"ל היו זכיר בתיקון הנר של שבת אך הדלקתם יהיה על ידי אשך וכו'. וכן הוא בסידור האר"י הנחת הנר יהיה על ידך דוקא והוא שחשך ויתעמיד הנרות על המנורה ואך הדלקתם חיה ע"י אשך נר"י. וגם חיוב עליו צבואו מקבלת שבת להסחלל צנר ובשה"ק צדוק ובגר כמ"ה שם (בפע"ה ח"ה סי' רע"א ס"י) והכל כדי שיהיה לשניהם חלק במלות הנרות. ומאחר שהאשה כיתה נרו של עולם כמ"ה (במד' הוצא צדוק שם) היא היא המדלקת את הנרות כדי לתקן את אשר עיוותה להדליק ולהאיר את הנר מלפני שני"י יאיר נרו של עולם. ואך למטן להמשיך עליהם החושים ורמזים האלה אשר הזכרנו. וכדי להמשיך על המנורה הסבירה אור היחודים ופריסת הסוכה שלום המזכר למעלה. ובמ"ה האר"י ז"ל (בלק"ח פ' תלוי) באוד שמן כחית מאור שהמנורה הנקרא מאור ממשיך ממדת היסוד מהשמן הטוב אשר על הראש והוא בחי' השלום הרמז במד' זו כאשר באלנו. ע"כ הוא המשיך והתעמיד הנרות על המנורה לבין כוונה זו ואח"כ חיוב עליו להסחלל צדוק. בכדי להזכיר ולכוין כל אשר באלנו עד הנה בכוונת היסוד למעלה כמנה פנים. וזה הכוונה כחב הסוד לעשות שחי פחילות כנגד זכור ושומר והוא מדברי תנחומא שכח כל מיני דשנת שנים וכו' כאשר הבחי' בתחלת שורש הזה. כי כל הכסולים הנעשים בו הכל הוא בבחי' זכור ושומר שהוא כנגד ז"ן כמ"ה בזה"ק (יתרו ל"ב ע"ה) ברעיו מהימנא בלשוננו. והוא אחמר זכור לדבורא איהו שמור איהו למוקבא ודא ודא בלא פדודא וכו' ע"כ. וע"כ כתב (המ"א בשם הרש"ל סי' רס"ב ס"ה) ח"ל ויעשה הנרות כרוכים דזכור ושומר צדוק אחד נאמרו ומלוא להרבות לאורן ע"כ. הנה הסיפוי על דברי הסוד והש"ע. שהמה כתבו רק לעשות שחי פחילות שיהא כנגד זכור ושומר. ואשך לדבריה היה די צנר אחד. וגמלא שהיה נחמר הרבה מכונות הנרות שבאלנו עד כה. אשר סובב והולך על מספר ח"ק. ולכן כתבו הם שיעשה הנרות כרוכים כלומר שחי נרות לאורך כוונתן כנ"ל ואשכ"כ יהיו כרוכים להיות כנגד זכור ושומר אשר בדבור אחד נאמרו וכדברי הזכיר ודא ודא בלא פדודא והכל רומז לבחי' ז"ן ועל כן החיוב על שניהם בעשייתן כאשר באלנו. ואם חלק לך אלהים צדיקה ונשך יודעת מאוד להזכיר ולכוין במחשבתך כל אשר הזכרנו בפעולתן הנפלאה בתיקון העולמות עליונים והמתקן הדגים מעל בית ישראל ותיקון הבית בהתגדשותו כ"א ויהיה ופריסת הסוכה שלום עלינו כאם החופפת על בניה הנה מה טוב ומה נעים. ואך אף את חין דעתך יפה להשגיח את כל וזה עכ"פ תחמין בעמידתן ובתקונם הנכון ושיהיה אורן מבהיק ללול ויפה במאמר ד"ל (שבת כ"ג ע"ה) דרבי יהושע בן לוי מהדר תמחא דזיחא אמר האי ללול נהורא ספי ובבואך מבה"כ תסחלל בהן ותכין לבקש מאת ה' הטוב שיקבל בזהב עשירי מליחך כאלו כונת בכל הכוונות הנריבין לבין ויהי הנר עולה יפה כפי האורות הראוי להשרות עליהם :

ג ועבור זה הבחי' שלום המדמ בנהרות כ"ב בפע"ה (שער הנחת הסעודה פ"ה) אתר הפעלה יכנס לבית יאמר

סידורו של שבת

יחזקאל שבת שלום ומנוחך. והוא עבוד הקבלה מזה הנרות עתה ע"י בחי' היסוד שנקרא שלום כאשר אמרנו ולהזכיר בזה את השלום הבית לבני הבית הנעשה עתה. ומה מאוד כשר הדר וראוי שיאמר כל אדם כך ואף ללמד זכות על בני ישראל שמשחקים בין המון עם עתה לומר שבת שלום. כי סמכו על הפסיחה שפוסחין חיקך בצואה לביתם שלום עליכם וכלל בו זה השלום הנעשה עתה ע"י הנרות. והתקיים נעמנו ב"י והיה אם שלום תתקן שמלכתי השלום הבאים לקראתו חיקך מברכין אותו ומשיבין לו שלום ולכן אתו לומדים ברכונו לשלום. הכל כאשר באלרנו. והנה כל מה שכתבנו ובאלרנו במעלות ורמזי הנרות אשרי האיש שזוכה לידע ולהבין הענין על חיקוקו. ויותר ויותר מזה ביארנו חכמי האמת בכוונתן כידוע להמשיך בדבריהם ואף אף האינו יודע לכוין בכוונתן רחמנא לנא בשי' ובשמחתיו כלבו הסוב לעשות המלצה כחיקוקיה. בכל האופנים הנריכין לעשותה. האל הסוב ברוב חסדיו מלרף מהשגתו הסוכה למעשה ונעשה כאלו כיון בכל הכוונות הראוין. ונעשה הכל יפה במהו בלילי שבתה. להיות נעשה ע"י מעשיהם כל המעלות האלו והמחקר הדינים במעלה ובמסע ושלוש עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים אליהם. והנה ידוע ליודעי מדה אשר הדלקת הנרות גם הוא ענין וסוד תוספת שבת חוץ מהתוספת שבת שצארכי בשורש הקודש בהכנת השבת. והכל הוא הטמך מיחס הששי ליום השבת ועל שניהם אמר הקרא והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו אין והיה אלא שמה (מדרש אסתר) שפי' יום הששי החרבה השמחה והחדוה של התחלת השבת ע"י הפסולה השלימה שישוין שפוסק בהכנת השבת והדלקת הנרות. גם שחרומו בפסוק אל הדלקת הנרות. כי והכינו א"ח עם ב' כוללים עולים למספר ת"ק הרומז לשני פעמים נר כנ"ל. לכן על שניהם אמר והיה לשון שמה כאשר :

ד ואמר עוד ביום הששי והכינו את אשר יביאו. הנה כאן בא הקרא כמבשר ואומר כשזכרה להחמיק עליך האור השלום ע"י הנרות שבת אז תוכל לחכות ולנפות לזכות ולקבל מרב טוב הלשון הנרמז בחיבת ביום הששי :

ה כי הנה אמרתי על פסוק ויקרא אליהם לאור יום על פי מאמר חז"ל (חגיגה י"ב ע"א) חיר שבת הקב"ה ביום ראשון אדם אופה ומביט לו מסוף העולם ועד סופו וכשראה שאין העולם כדאי עמד ונמו לנדיקוס לעמוד לבא. הרי מלואו אור לא שימש רק יום אחד. והנה דרך העולם המזכיר את שם האיש לקרואו ולמען ההכרה שיהי' ניכר היסוד למי הוא קורא מלין לאדם שם לוי שבו ניכר שזה הוא אשר יקרא בשמו. ומליו בנמרה (אם דף ה' ע"ב) דהוי קרי להווא תלמודא דר' בי רב דחד יומא פ' לשמן אותו בסימן לידע אותו בסימן דר' בי רב דחד יומא כן האור הגדול המזכר אשר אדם היה לופה בו' סימן הקב"ה בו לשבת לקרא אותו אור יום חד כלשון אור דחד יומא. וזה ויקרא אליהם לאור יום פ' שקרא לאור הלו יום פ' שהוא לרמו של שימש אלא יום ה' וע"כ קרא שמו יום. ולזה פסם לשבת מה שקרא הקב"ה לימים המיוחדים בגדול מובס לשון וביום דהיינו וביום הכבורים וביום השבת וביום השמיני עזרת וביום שמתחכם ובמזמרים וכן ויושע ה' ציוס ההוא הכל הוא מפעם הלו. ומבואר בזו"ק (אמור פ"ח ע"א) על פסוק מה רב עוירך אשר נשנת ליראך חז"ל מה רב עוירך אור הגנוז דבי' עניד קב"ה סב בעלמא ולא מנע ליה בכל יומא בנין דביה חתקיים עלמא וקאים עלייהו אשר נשנת ליראך. דתן נהורא עלאה עניד קב"ה כד ברא עלמא וגניי לים לנדיקוי לעלמא דלתי וכו'. ופי' דברי הוואר שכל הכוונות הנעשים בשורש בדרך אור גדול נעשה ע"י האור להם הנשים הנגלים והנפלאות הנראים לעין כל. כמאמר הקרא ויושע ה' ביום ההוא פ' הישועה שנתגלה לעין כל כבקיעת הים שהיה גם נגלה ונשלל הכל היה מלואו אור הגנוז דביה מתוודע שמה דקב"ה מסוף העולם ועד סופו והוא הנקרא יום. וזה ויושע ה' ציוס ההוא שהישיעה הנגלה הזאת היה ע"י אור היום המזכר ומ"ם הוה"ק ולא מנע ליה בכל יומא. או שפירושו של מנע ליה בכל העתים שכתב ברה יום כהו בנס הים שכתב בו ביום ההוא והוא רומז על ההוא אור שקראו הקב"ה אור יום אור דחד יומא ובכ"מ שכתב בו וביום. או פ' דלא מנע ליה בכל יומא. בכל יום ממש לא יאנע מלעשות עמו דברים המובנים ובדמשתע מדבריו בפ' חרומה (ק"ע ע"א שכתב) שם חז"ל רבי יהודה אומר אלמלא חתנינו מכל וכל לא קאים עלמא אשילו רננת חדא אלא חתנינו ואזדרע כהאי זרעא דעניד תולדין וזרעין ואיכין ומיה חתקיים עלמא וליה לך יומא דלא נפיק מניה בעלמא ומקיים כלא וכו' ע"כ. אף שהוא נעשה כחכירת הפנים בדרך ואכתי הסתר האשיר פני ביום ההוא פ' שפעה הנשים הנעשים ע"י אור יום ההוא בהפטר פנים. ובמקום שנתגלה הכוונות והם מסמן הקרא כלשון וביום. יומא רבא שנגלה לנו חזקה דרגא והאור הנקרא אור יום לכן אלו הימים שמיחד כל ה' במעלתו בהנלות הסוכה אשר בו. כמו יוה"כ שמיחד לכפרה ולסליחה. ע"כ נגלה יחוסו ואמר כי ביום הזה יספר עליכם. בזה שנקרא אור יום יספר עליכם. וכן וביום הכבורים שמיחד ציחוד גמור שאין כמורה. להשגתו קבלת החורה נאמר בו וביום הכבורים. ויום שבת ק' שמיחד במעלתו לבד מכל העתים. כמ"ס (בשורש הראשון) להיות שם ה' נקרא עליו בעלמא בלי שום חשדנותא מתחזותים. ובזכר הזה הוא מיוחד מכל הזמנים כחוב ובו וביום השבת. וכן וביום השמיני עזרת הוא יום מיוחד להודיע לנו חוכה המקום עליו כמ"ס ר"י (ילקוט פ' פנחס בשם הפסיקתא) שאמר הקב"ה עכשיו אני ולחם נשמה יום ה'. ובדול החליטה הזה נתגלה ר"י ביום השמיני עזרת. לכן כתב בו וביום. וכן והיה ביום ההוא יודע יום אחד לה' וגו'. הכל בשגנון הלו שאז יודע אור הלו הנקרא אור יום המבואר בדבריו :

ו וזה שרמזו רז"ל רשה יום השבת פנים ר'. פי' אף בעת שהולכתני להושיע מזה בלור הקוב הגמור היר

סידורו של שבת

י"ך מחמת שאין הדור ראוין לך להיות נגלה לעין כל והסתרתי פני אף ביום ההוא שהאף אור יום ההוא הולך נסתר להסתר הישועה שנעשה עמו :

וז' והיא כוונת מחבר הנ"מ (חולין קל"ט ע"ב) אסור מן התורה מנין שנחמד ואנכי הסתר אסתיר פני . פי' שדבר הטוב והוא שאנכי מסתיר הדבר אף בעת שראוי להגלות . זה נסתר בימי אסור כמ"ל (יומא כ"ט) אסור סוף כל הכיסים . אף שידוע שכל עת ובכל שעה הקב"ה עושה עמו נפלאות ונסים ובמאמרים ז"ל (שבת י"ג ע"ב) ששם באלו לכבוד נסים שנעשו לנו אין אנו מספיקין וכו' רש"י שם לפי שהן מדידות . אך שנעשה הכל בהסתר בדרך הטבע בנתי' אור הגנוז . ונס' בעת אסור הוחלל להעשות הדבר כמו בדרך הטבע כמאמר רז"ל (מגילה ס"ה ע"ה) על כי אין הארץ שיהיה בנזק המלך . אמרו לו לוי זה אינו שיהיה בנזק של מלך איננו בזה בנשתי וקפלה הסתר איננו בדידי ומכתי למקלי . גם אחריו שם (פ"ו ע"ב) ר' אליעזר המודעי אומר קנאנו במלך קנאנו בשרים . ולכן הקדים המעשה דושי' ג"כ במגילה הזאת להיות מורה שנעשה הכל בנתי' ההסתר לא בנתי' הנס נגלה . וזה נרמז בשם אסור שנעלם ואסור בזה מה שנעשה על ידי מטרות ה' שלא נחגלה הפלא לעין כל . כימי יציאת מצרים אשר ארצנו נפלאות שהפלא היה נחגלה ונראה לעין כל . אך בימי אסור לא נראה בעליל . רק במכסה טההים . ונגלל בנתי' דרך הטבע וזה הוא אסור סוף כל הניסיון הנגלים שהנס שנעשה ע"י אסור אף שהפלא ה' לעשות עמו להיחלש ממות לחיים אבל הכל נעשה קרוב לעצם הכבוד . וזה הוא כוונת אומר אסור מן התורה מנין . פי' שהיה נעשה בעולם דבר כזה שהיה ישועה לישראל ולא ביום ההוא להגלות הנס היות הוא מרומז כוונתו ואנכי הסתר אסתיר פני אף ביום ההוא הכל כאשר בארנו למעלה :

ט וענין זה שהנס נעשה בדרך ההגלות ונראה לעין כל בנתי' ביום ההוא . או ח"ו להיפך שהישועה יהא נסתר בחור הטבע . הכל נעשה ע"י שמיעות מעשיהם או לא ובמאמר רז"ל (פסחדרין י"ח ע"ב) כדמית עד יעבור עמך ה' זו ביאה ראשונה עד יעבור וגו' זו ביאה שניה . אומר מאמר ראוי היו ישראל לעשות להם נסים בימי מורא בדרך שנעשה להם בימי יהושע בן נון אלא שגרם החשש . ולהביך ענין זה היסוד אבאר לך מדרש אל (מ"ר בראשית ס"ד) על פסוק ועשה לו כחות פסים . פסים ע"מ לרבותי דבר אחר אשר רשע"ל לבו ואלו משפלות אלהים וכחיד בחרים הפך ים ליכסה למה וישפלו אורו כדי שיקרע הים לפניהם פסים ע"כ . ואין צריך לדקדק במדרש הלז כי הוא פלאי מראש ועד סוף ויהפך מדרש הזה . בסקדס ביאור פסוק תורת ה' תמימה משיבת נפש . ולדקדק מה זה תורת ה' לשון רבים ומה זה לשון משיבת נפש . וכי תמורה היא רק משיבת נפש בלבד הלא היא עיקר החיות של כל האדם וכל העולמות וגאמר כי היא חייך ואורך וימך . אכן נראה בביאורו כי הנה שני כוונות בני האדם יש בעסק עבודה ה' הן במצות עשה וכן במצות לא תעשה . סוג האחד הוא שיעבוד ה' ועושה מצותיו בקדש ועשה ושמר עליו מלעבור על מצות בוראו במצות לא תעשה . והכל בזה השכל אשר בו שלו יתן הממשלה על האות הלב כידיע וכוונת אלו בנצורה גדולה . ומרמז ילד העיני על ידו והכל בזה גדול משני האות הלב שבו אשר חזקת עליו ומעבדו מצותו המורה הזאת למשל מצות לדקדק או שיהי בסוכה בימות הקור . וכדומה מהמצות עשה שאין נפש אדם חושק לעשות . ומכש"כ במצוא לא תעשה מדברים שגפשו של אדם מתחלה לכן ומתחדתן . ומאמר מרה לו לעבור על תאוהו . ואך אשם כי עז כח השכל אשר עליו . וירא לפסוק מעבור על פי ה' . הן מחמת יראת העונש ומסדח חמיד שלא יפול בדעה הן ביסודי העוה"ז והן ביסודי גיהנם . או יראה פנימיות מזה בדרגה הנקראת יראת חשא או יראת שמים שמסירה מהמחשבה עליו עבוד שנעשו וידעת כמה הוא פונס בהקומה שלימה הידוע ליודעי חן . וכי כל העולמות יתפגמו ע"י ויוחסר להם והשפעתם ע"י כאשר יבואר ח"ו"ה (בשורש החמישי) בדרך ה' ההולך בדרכיו . ולבנו ימחד וירא וכל גופו ימולא לחללה ורחם בזכרו פנס הנעשה בשם הגדול הו"ה ב"ה על ידו . וכל כך ימן על נפשו עד שיגבר עליו על תאוהו החזקות ולבנו הקשה ויכנסו ילדו הרע . ומנצל ראונו משני ראון בוראו ית' ושופה ראון המקום ב"ה הן בעשה והן בל"ה . והנה אף שבדבר הזה גדול הוא למאור ושכרו גדול מאד לור העולמים ב"ה ונקרא קצת מעביר על מצותיו ששכחוהו חז"ל (תענית כ"ה ע"ב) אך לא משיב נפש הוא . כי נפשו מרה לו בכינוס תאוהו . ועל כזה אמרו חז"ל (ברכות ס"א ע"ה) אינו לי מיוצרי ואינו לי מיוצרי כי קשה עליו לעמוד בזה לעזוב תאוהו לבו ולעשות מה שיוצרו חפץ . ומה טוב וכשר היה לפניו שלא יפגע בזה המצות כלל . ולא היה מתפטר לעמוד בנסיון ולתמוך בקשרי המלחמה מלחמת מלוא שם שגור שבעיה . ואך בשכר כן לידו מעורר עליו בזה שכלו ומתגבר על תאוהו שלא לעבור אחי פי ה' אלהיו . והסוג השני הוא העיבוד אהי ה' מאהבה . וכל כך גדלה אהבה בלבו לה' אל עליון עד שכל תאוה נפשו ותשוקת לבבו מהבלי העולם הזה . בטליו ומצולליו ולא יעשה שום דבר בלבו כלל תאוה הזמן ותשני הנזק . וכאשר יגיע לידו מצות עשה או לא תעשה מדברים אשר לבנו פונה מהם מלעשות . ישוב אל לבו לזכור באהבה ה' אשר בו . וכ"כ יקר בעיניו אהבה זו . עד שמחפש על כל תאוה ותשוקת ותשני לבו . ואינו יתקן ב"ה יקר וכנמד חליו באהבה אורו . עד אשר מיד תחלש ותתחזק לבו לאהבה ה' בביטול כל תשוקת נפשו לה' . וכאשר ע"ה מהתבונן כי ע"ה לבנו לעשות מצותיו ובלא לעבור ואין והכל לעשותות לבנו . כי נכסוף נפשו ראונו קצת באהבה . והנה ראוי הלאה יתקן מחיד בזהו לידו דבר מלוא כזו אשר נגד תאוה הזמן כי ידע בנפשו שכל תאוה שבעול יבוסל . ויהיה כחשם וזמן מתחת רוב אהבה אשר בקרבו וכמעשה פלטי בן ליש שאמר עליו השקוב (שמואל ב' ג') כה"לך תהיה

סידורו של שבת

אחרי מיכן בת שאל בשלוקה מאתו נבית דוד. כחצי וילך אחת אישה הלך ובכה אחריה עד בחורים ואמרו רז"ל (סנהדרין י"ט ע"ב) הלך ובכה על המלך דלזיל מיניה. עד בחורים שנעשו שיהם כבחורים שאלו קעמו שם ביאה מה עשה כל ימיו היה נועץ חרב בינו לבניה וכו' וכן במלכות עשה לקיים אחת בלחבה דבה: י ועל דרנא זו רמזו רז"ל (קידושין ל"ט ע"ב) ישב אדם ולא עבר עבירה ונתיין לו שגר כאלו עשה מלוא. כי זה אשר עשה אהרן-זלכו בלבו ללחבה כיו שיהיה כבוד שמים נחמד בעיניו מכל מתמיד עולם. הוא בעלמו המ"ע של אהבה ועליו אמר הכתוב: ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך בשני ירידך ביצר הרע ובזיר הטוב. כי בלדס הוא נחמקך כל תאויו ותשתד לבו הנחמקך משורש הילח"ר ידוע. להחלשות ולחמוד בזה הכח ללחיה עולם ה' ועובד את ה' אף עם בחי' הילח"ר שנקרבו. וזה מאמר הקדש (משלי ט"ו) בלדס ה' דרכי אים גם אויביו ויטלים אתו ואמרו רז"ל (מ"ר בראשית פ' ל"ד) זה יצר הרע כי אף הילך הרע שנקרבו עשה שגם אחר ומסייעו ומחזקו לעשות את אשר לבו חפץ גם בכחו באמור. וכשמקשר עולמו בחבלי עבודת אהבת המקור ב"ה. מתנגד בחוכו אהבה זו עד שכלה אהבה העוה"ו ותאות כלב מתכסלין באמיתות לבבו. ולא כדוע לבב כסוב הראשון שאין לו מילר. רק שגם תאות לבו חושק ומשתוקק ונחץ לקיים מלוא צורלו. הנה קיים בזה מ"ע הגדולה של אהבה כמבואר בדברי הרמב"ם ז"ל (הלכות יסודי התורה פרק ב' הלכה א'). וע"כ ודאי כאלו עשה מלוא יחשב כי עשה קיים מלוא אהבה. ואולי סוג היה הנה התורה היא משיבג גשור ממנו כי גם תאות גשור מתכמים עם שכלו הך ללחבה את ה' במלכותו לעשות רעו. ושלם לעבור על רצונו. ונעשו מלוא שמחה ונחת כשזוכה לעשות רצון קונו בלחבה. וזה אומרו תורה ה'. כלומר שני סוגים יש במקיימי תורה ה'. ואך תמימה זה הוא דרך התמים והמוצח שבהם הוא המשיגת נפש שמיש נשן ויומחק למו מרידות המים הנה התאות המכונות על שם המים כלשר מזיר (בשורש החמישי) הכל יתהפך אללו לעוב ולנועם ה'. להחלשות ולחפון שיבא לידו כחא כי סמך לבו ב' ולא יירא שיעבירו תאות לבו מעבודת ה' עד אשר יראה בלריו שגם הנה הנזכר עליו הוא הילח"ר יסכים עמו לרעונו. וכמאמר רבי עקיבא (ברכות ס"א ע"ב) כל מי יהיו משיבג עמו על פסוק זה בכל נפשן חפצו וכולם נחמקך אחריה מתי יבא לידו וקיימתי ועשיתי עבא לידו וכו'. והנה מלך שלמים ב"ה וב"ש הרואה ללבו ומשלם גמול לאדם מדה כנגד מדה משלם לאים הזה כמדמו הסיבה. וכמו שהוא עשה מהיפוך אל היפוך לבעל תאוותו ואהבתו ולהשג בקרבו מתאווה זו תאוה ואהבה אחרת כולו לעוב. כך עשה לו הקב"ה שלא זו בלבד שגזירת הדינים שהם כנגד תאות הרעים בטלים ממנו אלא אף מתהפך לו כל הדינים לעוב ולזכרה והקב"ה עשה לו נסים ונפלאות אף עם בחי' הדינים לעשות נקמה באויביו ולהרוג את שגאיו ולהכריחם כל הקמים עליו. שהוא הכל בזה הדין. ונתהפך אללו לעוב. מול זה שהוא מהפך תאוותיו שהוא שורש הרע לעוב והמשתל יבין שמהם הוא מדה כנגד מדה. ומדה החשובה הוה אללו יוסף שמוסה בזה פעמיים א' כששלחו יעקב אל אחיו ואמר לו הנה אחיך רועים בשכם לכה ואשלחך אליהם ויאמר לו הנני. ואמרו חז"ל (מ"ר בראשית פ' פ"ד) בזה הלשון. אמר רבי חמא בר חנינא הדברים הללו היה יעקב אבינו חזר ומעיו מתחננין וידע היות שאלחך שגאיהם אותך וכיית אומר לו הנני. הוא לשון עוה ושמחה וזיווה. ורבה לקיים מלוא כיבוד אב בשמחה רבה. אף שידע שאליו שגאיהם אותו וירא לנפשו שלא ישעו עמו רע. כאשר עשו אמו. ואשכ"כ נודר בשמחה רבה לעשות רצון קונו שגאיהם בזה לכבד את אביו. והנני עשה יוסף הדיוק במעשה אשה אדוניו שאמרו רז"ל (מ"ר שם פ"ד) שאלחך יוסף אבא מתנבא וקרי נחמס ואלו איני מתנבא אל' הקב"ה חייך שאני מנסה אותך יותר מהם. הרי שהיה חפץ שידומן לידו דבר נסיון בדרך מאמר רבי עקיבא הנזכר מתי יבא לידו כו'. ואמר עוד שם ע"פ וימאן ויאמר הן אדוני וגו' אמר לה למוד הוא הקב"ה (היות בזה מתנבא ביה אבא לעולה. לזכרהם קח נא את בנך. אשמע לך ושאל אבחר לשולה ואפסל מן הקרבן. דבר אחר ויאמר אל' אשת אדוני אמר לה למוד הוא הקב"ה להיות נכלה על אדוני ביה אבא בלילה. אברהם אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברהם במחזה לאמר. ויחך וירא אליו ה' בלילה וכו'. אשמע לך ושאל יגלה עלי הקב"ה וימלא אותו עמא. הרי עד כזה הניע אהבה יוסף אל ה' לירא כשגלה עליו הקב"ה וימלא אותו עמא. וכבר הוא בכתובים של אים אלהים הקדוש המנוח מהור"ר דוב בער ממעוריעם גדול אהבה שבער בלב יוסף בעת הלו לה' על מאמר רז"ל (סוטה ל"ו ע"ב) שגרה לו דמות דיוקנו של אביו ע"פ בספרו לקוטי אמרים. וע"כ אמרו שם במדרש (בב' פ"ד הנזכר) הים לא נקרע אלא בזכותו של יוסף שגא' גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה וסמוך ליה דאוך מים אלהים דאוך מים יחילו וכו'. כי ידוע שקשה היה לפני הקב"ה קריעת ים סוף כי קריעת מים היתה קמו כמו נד נוזלים. הוא מלך חוקק הדין של אלהים המתקן הכל. מה שהפיל סום פרעה ורכבו ופרשו אל חוף הים הביע אהבה יוסף אל ה' לירא כשגלה עליו הקב"ה וימלא אותו נפלאות עם האדם עם מדת הדין זה היה דבר קשה כי דיו לאדם שהדינים יהיו מוסרים מעליו מליד הדין עליו. אכל שהדין ישעו עוד נסים לאדם בקום ועשה כדוגמת ההסד מהפלא הוא ואליו נעשה כי אים ע"י זכות אדם הוה שמתהפך תאוותיו לאהבה ה' ותנאה שגאיהם ערם בואו לידו כמאמר למעלה. וע"כ אינו נקרע הים כי אים בזכות יוסף. וה' אלהים המסבב כל הסיבות ורלה לסבב הסיבה של קריעת ים סוף. לא רנה לעוב הדבר עד נסיון יוסף עם אים שפוער לבד. א' מחמת שהן בקדושוין ויאמין ובכחיהם בידו. ואולי לא יוכל לעמוד בנסיון. ע"כ הוא נשן ועשוד שיגאיו אותו אחיו. ושגאיו יטל אתו אהבה ליהם. ויוקיים קידם בזה מדה הגדולה הוה. כדי שיוכל הים ליקרע לפני בני ישראל. ורק אח"כ כשעמד על נסיונו לאמר בריהו וכבש מעייו

סירורו של שבת

והכל נגדול להבה לה' אמרו חז"ל (ר"ה פ' ס"ו) הים ראה וינס. בזכות ויעצו בגדו בידה וינס. והיה זמן לבד די לקריעת הים. ואפשר שהם והא גרים והכל נכלל בכלל וינס שהים ראה. שם וכן בשמחה לקראת חייביו כדי לכבד את האב. וזוה יבא דברי המדרש שהתחילו על נכון ומקודם פתח לבו וראו מפעלות אלהים. הנה מתחילה עמו שזו דבר הקשה, שאלהים יעשה עוד מפעלות לטובת בני האדם כי די בזה הדברים יהיו מוסרים מעל האדם מלידו הדיו עליהם. אבל שאלהים יעשה עוד בקום ועשה בדוגמת החסד מהפלא הוא. וכתוב בתורה הקד ים ליבשה כלומר שנים היה גם כזה שקפאו תחומות בלב ים בקימון גדול ומרובות פרעה וחילו ירה בים והכל בכח הדיו ומאין זכה ב"י לזה. ע"כ אמר למה וישאלו אותו למה הסיב הקב"ה בלב שבתי ים להיות שואלים לאוהבי ה'. כדי שיקרע הים לפניהם פי' כדי שיאמר יוסף הנני ויראה הים ויטעו לפניו הכל כאשר בארנו. והנה שעוד יגדל נא כח האים העובד הלוה. שכל הנסים שיעשו לו ובשבילו הכל יהיה נגדרא ונגלה לעיני כל כי כיוון שגם בחי' הדיו יסכים עמו להעשות לו יסועה הלו מי יעכב מלהיות בחי' פלאות רבות כמו נבי הים וינאלת חמרים :

יא וביותר יעשה הפלאה הזאת למי שיהיה בדרגת שומר הכרית חמרים. כי הוא הוא התחזה החזקה והחמדה הקשה. יותר מכל התחזה שבעולם כאשר כתב הרמב"ם ז"ל (הלכות איסורי ביאה פ' כ"ב הלכה י"ח) חז"ל חין לך דבר בכל המורה כולה שהוא קשה לרוב העם לפרוש אלא מן העריות והביאות האסורות אמרו חכמים בשם שנתנו ישראל על העריות בכו וקבלו מזה זו בהרעמות וזכיה שנאמר בוכה למשפחותיו על עסקי משפחותיו וגמלא בירושלמי (פ"ו דכתובות) מתניא אמרי אפילו כשרים חין ממנין להיות משורפוס לעריות. דהניא אפילו חסיד שבחסידי חין ממנין אותו וכו' ע"כ. והשומר בריתו באמתיות ובדרך סוג השני המוכר הנה הוא נקרא לדיק יסוד עולם שעליו העולם עומד ויחזק גדול מאוד. אשר ע"כ סיבב הקב"ה עם יוסף שיעמוד עוד על כיוון זה. אם העריות כשרים די בכיוון הראשון לבד. אך בדרגה זו יקב בעיניו למאור וחשבה לפניו לעשות בשביל אים הנדיק הלוה נכים ונראים ונפלאים שלא בהסבט ובתחנות רב ומעשה אליהו הגלעדי יוכיח שהוא פתח זה אליהו. שקנה לאלהיו על קנאת הכרית. וכאשר נאמר לו הנני נתן לו את בריתי שלום. וכמה נפלאים ונוראים ונסים נגלים נתגלו על ידו ועל ידי אליהו תלמידו. והשם הוא כי כל הימים האלה הכל נעשו בבחי' אור הגנוז המוכר למעלה והאור הזה גנוז לנדיקא בבחינת אור זרוע לנדיק דבריו (האור תרומה מובא לעיל) שנתנו של אותו האור הוא בבחינת לדיק יסוד עולם. ולכן הנדיקים שהמה שומרי הכרית באמת ונקראו לדיקים מלאים בירדן שהוא דרגת שומר הכרית. עליהם הקב"ה מליך בלחות אור הגנוז וממליך להם יסועה שנגלה לעיני כל שלא בדרך ההסתר כיון שגם הדיו מסכים עמם לעשות עמם פירות. והכל מטעם שראוין המה שנקראו לדיקים להאיר עליהם באור הזה. וע"כ סיבב הקב"ה עם יוסף שיהיה נכנס בבחינת לדיק וכן היה ועמד בנסיונו ויקרא שמו יוסף הנדיק. וע"כ בזכותו ויושע ה' ביום ההוא. עם האור הגדול הנקרא אור יום וגנוז בבחינת הנדיק ושומר בתחנות וביראה לעיני כל. והכל מרוב טוב הניח לנדיקים כאשר בארנו. וע"כ הראוי לך ליכנס לתוך ופתיחות של המדה הזאת והסב יסועה השלימות של זאת המדה. אז בא יבא להדרגה להאיר עליו מלכותו בבחינת הנקרא יום שזו סוף ותכלית כל המאורות והשמחות :

יב וזה רמזו רז"ל (חגיגה פ"ו ע"ב) גבי רבי עקיבא שנתנם בשלום ויאל בשלום שכתב האר"י ז"ל (בלק"ט פ' ב' בראשית) שנתנם דרך יסוד שהוא שלום. ולפי דבריו הנאמרים. והוא שכן ראו ליכנס דרך פתיחות מדת היסוד. ולהשתמש באור הגנוז בו ולהיות אורה ומצוי בו מהפך העולם ועד סופו. דהיינו השגת והבנת האור הזה שמעולם ועד עולם. בלא זאת נתן ר' עקיבא דעתו שלא להסתפק ליכנס דרך פרטי הגבורות להכניס עצמו בגבורות עמלן. וכן דרך הכנסת גודל האור הלו ויתחדו ויתעלו כל המדות אלו באלו עד שיתחבר האור להיות פולו יחד. ויומנהו כל הגבורות יחד ויהיה היחוד בכל העולמות נעשה יפה בכל היחודים והיוגים. והוא יאל בדרך הזה הנקרא שלום ולכן נכנס בשלום ויאל בשלום. ואחר כל דבריו הנאמרים בזה שכל העובדות והנסים שיעשו לכל אחד כן בתחנות וכן בסתירה שבעה הכל עם זה האור יום. וגנוז הוא במדת היסוד בבחינת לדיק יסוד עולם. וידוע אצל מזה זו היא המדה הששית המצויה ליום הששי בבחינת ע"ש מין לשבת. וע"כ ביבד לנו הכתוב. ואמר ביום הששי והכינו את וכו'. שהשתמחה הגדולה והאור הנפלא הנקרא יום. וגנוז במדה הששית המכונן נגד יום הששי את כל זה כוכל להשתמש על ידי הכנת השבת ביום הששי העלאת הנרות כנרמז במספר והכינוי א"ת כמזכר לעיל והכל כי מורים לנחמד ח"ק הרמז בשם שד"ר בבחינת מדה ודרגה הזו. ואחרי תחנה מה שמבואר (ילקוט רמז תשי"ט) אם בארחת נרות של שבת אני מראה לכם נרות של חין וכו' ואני מנריך לכם לברית באורה של חמה אלא בכבודי אני מליך לכם וכו'. מורה על האמור בדבריו שעי' נרות של שבת נוכל לקבל אורה מהאור אור שבת הקב"ה ביום ראשון הגנוז לנדיקים. וזה שאמר שאני מליך באור ההמה. שהוא אור המליך עזה לעיני כל רק אור כבודי והנך בחי' אור הגנוז המוכר :

יג וכל דבריו הנאמרים ומבוארים בכל השורש הנה רמז לנו מלך שהשלום שלו בדרך הוא וב"ש בקריאת השם שבת שהוא עשיריקון שלום בו תהיה ושרי בו תשורר גם בהסוך אחון רומז בלא שרי תתלוק גם שניה בבית תמלא. גם ששי בו תקבל הכל להורות על ענין רמזי הנרות וכוונתן ושגולתן שהוא למען רבות השנים כמליח של מעלה ושל מטה ואחרי כל שדי תתלוק שהם יאיר עליו להנן עליו מכל לך. ולשומר מחוזות פתחי ששי שהוא נהקט כביתו. וע"כ אור הגנוז בבחי' יום ששי בו יקבל שהוא אור שבת הקדוש ברוך הוה

סידורו של שבת

ציוס ראשון ונגמל ללדיקים . גם רומן שמים בו תדליק ושמים בו תמלא שיהא רומן על הדלקת שמי נרות ועי"כ נעשה על ידם שמי פעולות טובות אשר על כן קראנו בשורש הזה בשמו הנרמז למשן יהיה לך ללוח ולסימן לכל דבריו בשורש הזה . והיה הסם הזה לך לזכרון לעשות ולכוין כן כמלואו עליו מפי מלך עולם כ"ה וצ"ש וכאשר גילה סודו אל עבדיו הנביאים . והיה אם כן מעשה . הקב"ה אור יחיד על נספך ורוחק ושורש הלךך בעולמות עליונים מקדושת השבת אשר נרמז בו כנ"ל . ושבת שמים בו תמלא כל חפצך חפצי שמים וחפצי הגוף מאור ששת ימי בראשית הנגמל ללדיקים . יפין עליך עין אורו ובאברתו יסך לך ומהם כנפיו תחסה להסתיך בסתר עליון . והוא יגן על כל עמו ישראל בשלמו הסוב לחם . ובזה נשלם מה שרמזנו לבאר בשורש הלוח :

סליח שורש השני . בחסדי אל יתברך אשר על כמות אויבי ידריכנו . שומר כל עצמתי ובבתי עיני . הוא אהר ואין שני :

כי עמך מקור חיים באורך נראה אור

שורש השלישי זה שמו . נאה לו שירה בו תשיר

יבואר בו ענין הקדוש שלכוונו מפי חכמינו ז"ל לקדש דווקא על כיון מה שמעם צוה . ובבאר ענין השירות והזמירות שלנו משורכין בעת הקדוש . וענין כמדה שאלם מודד מודדי לו . ובו שני ענפים :

ענף א ידבר לבאר אשר פועל אדם ישולם לו בשתי בחינות . א' כאשר הוא מתנהג עצמו בעבודת בוראו . כן מתנהגים עמו . ואם עבודתו בשלימות ביותר שדרך שבע העולם ואומר לנפשו שחי ונעבורה בכרי לקיים מצות ה' כן גם הקב"ה מתנהג עמו ומשבר לגדלו שבע העולם . ורומץ כשמן ירליק עבורו וברומה . ואם עבודתו רק בשבע העולם . כן מליכין אותו מלמעלה . ולא ישדר מערכת השמים בשבילו . והב' כ"א נעשה מצות ה' בכל בחינותיה בבחינת גוף ונשמה שהוא חיות אור ברכת ה' שבתוכו ונתן זרע לזרע ולחם לאוכל ואוכל קיסעא ומתברך עליו . ובאם לא ח"ו וארותי את ברכותיכם שאף בתוך הברכה שירד יהיה המארה מצויה בו והגשם ירד שלא במונו . ולא יפנה דרך כרמים רק לימים ולסדבריות ח"ו . וכו' י"ג עלים :

עלה א הן נא הסם . בכל דבריו בשורשים הקדומים בחיוב חיקון האדם את נפשו וגופו כמזכר בשורש הראשון . וחיקון ביתו כמזכר בשורש השני . והכל כדי לנער הקוליס חלק הס"א מנופו וניחו כדבי שיהא ראוי ומסוכר לקבלת האורה מקדושת השבת . והנה ידוע שאנחנו כלל ימינו על הארץ וה' לך . וזיכורו שפי' כל עשיותינו עשיות מעשי המלות . נגדנו נעשה מעשה בשמים להגברת הרחמים על הדין כמזכר רי"ל (מ"ר בראשית פ' ה') אשירה ללדיקים שסם הופכין מדת הדין למדת הרחמים וכו' וח"ו לזכור הרשעים שהופכין מדת הרחמים וכו' והוא מעשה סולם המולך אלה וראשו מגיע השמימה וזה בחינת ה' ההולך בדרכיו . כאשר נבאר א"ה (בשורש החמישי) בחסד אל יתברך . וכאשר אמרתי פ' הפסוק כי המלות הוא וכו' לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה עד כי קרוב אליך הדבר מאוד צפך ובלבדך לעשותו . וזכור נראה כשפת יתר כיון שאומר שלא בשמים היא ודאי שלא לאמר מי יעלה לנו השמימה . כי לא בשמים היא . ומה לאמר שייך זה . אכן אמת הוא שאדבר שודאי כל האורה וכל מעשי המלות כלן בשמים הן . וכל הדברים של מעלה כולן נוטין ומתהפכין מדין לרחמים וח"ו כהיפך אחר עוב מעשי האדם כלל הנוטה אחרי האדם ומתפך עלמו לזד שטפה עלמו האדם . כן הוא ה' לך שטפה אחרית כלל הזה להנהיג עולמו בחסד וברחמים כפי מעשיו . וכלל ימינו ע"י ארץ שגם לפי השתנות הימים כהשתנות יום השבת משאר ימות השנה וימי המועדים ימי החול . כן נעשה וטפה הלל שנגדנו להאיר כפי עת הראוי לו . ועי"כ צוה היה פתחון פה לומר מי יעלה לנו השמימה כיון שעיקר חיקון המלות הוא לתקן בשמי השמים העליונים מי יעלה לנו שם לעשות פעולות הנפלאות הללו ולתקן תקונותיהם . לזה אומר הכתוב כי לא בשמים היא לאמר מי יעלה וכו' . פי' לדבר הזה שחאמר מי יעלה לנו לעשות פעולת בשמי שמים לאו בשמים כי קרוב אליך הדבר מאוד צפך ובלבדך לעשותו . פי' שאפילו כשהיא רק צפך ובלבדך כמו במלות חורה וחסלה ואלה המלות שאינם בעשיות מעשה בגופו רק בדבור פיו ובכוונת הלך קרוב הוא לעשות . לתקן ולעשות פעולות בלב השמים בכוונתו . והכתוב אומר לדבר ה' שמים נעשו פי' שגדול כח הדבור שפי' נעשו בשמים ממעל . אף לעשות ולברוא בו שמים חדשים דבריו הוא"ק (בראשית ד' ע"ב) על פסוק ואשים דברי צפך וכו' כמה חזק ליה לבר נש לאשדלל בלחיותה כו' עד וכל מלה עביר קריע חזק וכו' יהיה חפי על ההוא מלה וכסי על ההוא בר נש דלא ישתמדם לגבייה עד דלחשביד מההוא מלה שמים חדשים וכו' . הה"ד וכל ידו כסתיך לנעווע שמים וכו' פ"ב . אר בלחון שיהיה דבר ה' שישרה על דבורו שם ה' כאשר כתב (צ"ח י"ג ע"א) פתח ולאמר ריי